

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
4. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-udvarhelyi pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

„Vigyázni kell!”

Ezt az intést, kedves olvasóink, nem kisebb ember mondta ki mint *br. Bánffy Dezső*, a mi erdélyi ref. egyházunk főgondnoka s a magyar ref. egyház konventjének s közelgő zsinatjának elnöke. Az a *Bánffy Dezső br.* a ki éveken keresztül volt a magyar országgyűlés elnöke, később miniszterelnöke s a ki ennél fogva alaposan ismeri mindazokat a rugókat, melyek nálunk a közügyek intézésében érvényesülnek.

Ez a *br. Bánffy Dezső* erdélyi egyházunk most lefolyt közgyűlésén elnöki megnyitó beszédet tartott. Éveken keresztül soha sem tette ezt. Mindig azt mondta: sok bajt látunk ugyan de ne beszéljünk, hanem cselekedjünk. Most azonban szükségesnek tartotta beszélni is.

Szól — mondja — mert a magyar protestánsoknak most már nemcsak bajai vannak, hanem komoly veszedelem fenyegeti őket. Mi ez a veszedelem?! Az a mi a katolikus gyűléseken minduntalan kifejezésre jut, az, hogy Magyarországot újra egészen katolikusokká akarják tenni. Rekatholizálni, visszakatholizálni akarják.

E veszedelemnek tünetei már is láthatók. A protestánsokat mindenütt visszaszorítják, a katolikusokat előnyben részesítik. Sokhelyt a protestánsok a kath. papnak képét fizetni kényszerítettnek. Máshelyt a községi vagy városi közvagyonból fizetik a kath. papot és kath. egyház minden szükségletét, de ezért a megfelelő befolyásból a nemkatolikusokat kizárják stb.

Ez a harc a protestánsok ellen most még csak alattomban foly. De napról-napra meré-

szebb, nyiltabb és veszedelmesebb lesz. És végzetesebb is. Mi által?! Az által, hogy manapság is a harc nemcsak a lelkesedésen és igazságon dől el, hanem azon is, a mi mindig fontos dolog volt a harcviselésben: az anyagi erőn, a pénzen is.

Nem mondjuk, hogy ez minden. Lelkesedés nélkül az is semmi; de a lelkesedés szárnyait is megköti a szükség. Igaz; nem vagyunk elég buzgók. Hitünknek drága ajándékait, idvességünk erejét nem érezzük úgy, mint atyáink. A bálványimádást nem vetjük meg úgy, mint hajdan ők. A szájjal mormolt, értelem nélküli imákat többre tartják az emberek, mint az élő Istenben való fohászkodást. A gyertyák lángját, a tömjén füstjét többre, mint az evangélium világosságát s az idvesség illatját. A pápa uralmát s parancsszavát többre, mint a Jézus Krisztusét, s az ő benső barátságát. A papok hókuspókusát többre, mint a Szentlélek megelevenítő, ujjászülő kegyelmét. A babonát többre, mint az igazságot, világosságot és kegyelmet. — Igaz, ez mind a mi hibánk, bűnünk, kárhozatunk, melyért meg kell és meg fogunk bűnhődni Isten igazsága szerint. Fejünk felett lebeg az ítélet, mint egykor a gonosz Izraelnek: „Eltöröm emlékezetet a földről, ha hozzám nem térsz és tovább is a Bálványokkal paráználkodol! — „Igaz, nekünk első sorban *megettérésre van szükségünk*. Lélekben kell ujjászületnetek. Ha mi magunk megelevenedünk, megelevenedik egyházunk is. De csakis akkor és az új lélek által.

De igaz az is, hogy a templomokra volna szükségünk és nincs pénzünk; iskola kellene és

nincs pénz. Lelkes papok, tanítók, kurátorok kellenének és nem tudjuk őket úgy fizetni, hogy ne nyomorogjanak. Árvaházak, aggházak, kórházak, züllöttek menedékhelye kellene, diakonusok és diakonisszák kellenének, cseléd-otthon, iparos tanoncz-otthon kellene és nincs reájuk pénzünk. HIVEINKBEN szélesebb körben kellene felébrésztünk a hitbuzgóságot, jó hönyvek, újságok kellenének sok-sok ezer példányban, olcsón, talán ingyen; papjainknak, tudós világiainknak vallástudományi könyvek, folyóiratok kellenének — és nincs ezekre pénzünk. Mit tegyünk? Népünk alig bírja a terhet. Honnan kapjunk szükségünkre pénzt?

A kath. egyháznak az állam több ezer millió forint értékű vagyont adott. Ebből nekik telik mindenre. Nekünk is elrendelte az 1848 évi XX. t.-cz., hogy megfelelő arányban adjon szükségünkre az állam; és az állam ezt a törvényt nem hajtja végre. A kath. egyház gazdagsága mellett mi ott állunk nyomorult koldusul. Meg kellene vele mérkőznünk. De őt az állam sisakkal, páncéllal, damaskusi karddal látta el: mi pedig ott állunk rongyokba burkolva tagjainkat, fakarddal kezünkben. Igen, ha lelkesedésünk van — a minthogy van — meghalhatunk igazunkért, de győzni, magunkat megvédeni így nem tudjuk. Ezért szól az elnök: *követeljük a törvényt végrehajtását!*

Igen, ebben egyet kell értenünk, bátran, kitartóan! De szíveljük meg azt is: „hogy félretéve belső ellentétünket, egy lélekkel, egy érzéssel, egy törekvéssel azon legyünk, hogy az ár el ne sodorjon!”

TÁRCZA.

Az a vörösszakállu zsidó.

Igaz történet a Bach-korszakból.

Irta: **Hory Béla.**

Szüldőfalvam közepe táján, szép emelkedett helyen a hegyoldalában állt az udvarház, majdnem düledező félben. Zsindely födele itt-ott deszkával foltozva, kéménye félig leomolva. Az előről felvezető két lépcsőnek csak minden második, vagy harmadik foka volt még ép. Udvarán pálinkafőző, körülte számos hordó és nem kevesebb zsidó gyerek.

Igen, mert a szép napokat látott udvarház bérloje Jákob zsidó, kinek megszámlálhatatlan s részben mezitláb járó gyermekei, szomorutanaságai valának annak, hogy az üzlet nagyon rosszul megy.

En gyermekek félelemmel tartottam magam mindig távol e felektől. S ha bár édes anyám elbeszélései az egykor szép udvarház verőfényes napjairól, bizonyos vonzalommal töltöttek is el a gyönyörű, fekvésű telek árnyas kertje iránt; de azért nem ígérhettek volna nekem oly nagy tordai pogácsát, a melyért beléptem volna a félemeletes udvarra.

Erősítsük magunkat és egymást a hitben. Gondot viseljünk magunkról és a kik reánk bizattak. Merüljünk el Isten kegyelmébe, mely adatott e világnak a Jezus Krisztusban s akkor törjön ránk bár egész világ, „velünk az igazság, velünk az Isten! S ha Isten velünk: ki ellenünk?! — kérdezzük Pál apostollal, Bethlen Gáborral. És az égből szó hallatszik, az Isten szava szól: — „Senki, bizonyára senki!”

A mi hitünk a diadalom, mely meggyőzte s újra és mindig meg fogja győzni a világot!

Azért hitet, hitet keressünk és adjunk azoknak, kik reánk bizattak. Imádkozzunk: „Hiszek Uram tebenned; légy segítségül az én hitetlenségemnek!”

Nagy Károly.

Imádság idején.

Irta: *Szabolcska Mihály.*

Csak imádkozzatok édes kis fiam,
Az imádság áldás, az imádság élet;
Mig a jó Istennel szóba merünk állni:
Minden gonosz ellen lelünk menedéket.
Addig e világ ha ellenünk fordul is:
Nem vagyunk magunkra . . .
Velünk van az Isten az imádságunkba!

Csak imádkozzatok édes kis fiam,
Az imádkozótól messze jár a véték.
Vagy ha kit megejt is: bűnbánata könyjén,
Igaz imádságban megtisztult a lélek,
Kit ti úgy szerettek, az égi szívárvány:
A menny mosolygása.
Megtérő bűnösön könyje hullására!

Az öreg Jákob hosszú fehér szakála még nem rémitett nagyon, s a kis zsidófiuktól sem féltem; mert ha szükséges, hármat is legyűrök belőlük, — hej, de ott volt az én félelmemnek szörnyű tárgya, a nagy vörös szakállu zsidó tanító. Ha az a szakáll nem a keresztyén gyermekek véréből vörösödött annyira meg, — akkor aztán a Gyurka Jánosék Erzszi leányát sem a zsidók sakterolták volt le, sok évvel az előtt. Már pedig a mi pesztránk magától az édes anyjától hallotta azt a rémes historiát, oly részletesen elbeszélni, hogy midőn estvéneként nem akartunk elég gyorsan lefeküdni, elég volt ha a pesztra a nagy konyhakés felmutatása mellett a saktert emlegette. Volt aztán vetkeződé. Paplantomat fejemre húztam, — még ily védett állapotban is szememet behunyva, — legengedelmesebb kisfiuvá lettem.

Jól emlékszem egy iszonyu eseményre.

A patak kis pallóján által menve, a Kolgyáék malma melletti szűk sikátorban jött velem szembe egyszer a vörös szakállu zsidó tanító. Egy nagyobb tanítványával sétált s németül beszéltek.

A tanító kezében vastag pálcza volt. Én rémültemben a deszkakerítéshez lapultam. Szememet behunytam. El voltam készülve a legrosszabbra.

Egyszerre — ó borzasztó — érzem, hogy

Csak imádkoztatok édes kis fiaim,
Isten félelemmel, emberszeretettel.
Mert bűn az imádság, ha mit szájatok vall:
Mehazudtolnátok rut cselekedettel.
Ki sok imádsága nagy magaslatáról
Mást lenéz kevélyen:
A jó Isten annak nincsen a szívében!

Csak imádkoztatok édes kis fiaim,
Én tanítalak rá szerető szívemmel.
Az imádság áldás, az imádság élet,
Istenfélelemmel, emberszeretettel,
De ne feledjétek, hogy szeretet nélkül
Hitünk csak sivárság . . .
S hogy az igaz élet a legszebb imádság!

Isten ígéje.

A megelégedés.

Nemhogy az én szükölködésekre nézve szólnék, mert én megtanultam, hogy a melyekben vagyok, azokkal meg kell elégednem.

Filip IV. 11.

A bibliát sokan azért nem szeretik olvasgatni, mert abban, mint egy kis tükörben, meglátják magukat. Magában véve, az még nem volna valami nagy baj, ha az ember a tükörbe néz és magát meglátja. A baj az, hogy a biblia, mint tükör mindig a valódi, igaz képet mutatja. Ez az igaz kép pedig nem igen tetszik az embereknek. Miért? Azért, mert a biblia nem hizeleg nekünk, mint a festők, hanem felmutatja az embert a maga való-

arczatot valaki végig simogatja. Nyakamon már érezni véltem a nagy kés hideg élet

Aztán csak midőn már a lépések zajából következett, a veszélyen túl voltam, nyitám ki szememet és örült futással szaladtam haza.

A szívem úgy vert, a félelem még akkor is megreszkettette tagjaimat, s folyton hátra néztem, ha valjon nem jön-e a vörös szakállu zsidó.

Midőn otthon elbeszéltem a rémtörténetet, — édes anyám igyekezett megnyugtatni, hogy nem rossz ember az, sőt azt hallotta, hogy nagyon szereti a gyermekeket.

Köszönöm alássan — gondolám — nem kérek a szeretetéből.

Csodálkoztam, hogy az én jó anyám hogy is beszélhet ilyet.

No dehát az én jó anyámnak olyan jó szíve van. A sátoros cigányokat is mindig megvendégeli, — igaz, hogy azok csak lopni szoktak, gyermekeket is lopnak, de persze csak a rosszából. Más a zsidó, a ki a legártatlanabb gyermekeknek veszi a vérét.

Aztán az a német beszéd!

Hát nem németül beszéltek azok az emberek is, a kik egy izben hat csendőrt vezettek hozzánk s meg egy nagy csákányu kőmivest, hogy szobánk falait több helyt leveressék, elrejtett fegyvereket keresve. Németül beszéltek azok a félelmes urak is a kik egyszer két hosszú nap kutatták

ságában, úgy, mint bűnöst, mint nagyravágyót, lelkierejét, mint hitetlent, istentagadót, mint irigyet gyűlölködőt, ki nem szereti sem az Istent, sem embertársait. Aztán, mikor bátran szemünkbe mondotta, hogy bűnösök vagyunk; és mi gyáván eldobva, szaladni akarunk tőle; azt is utánunk kiáltja Vigyázz, mert a bűnnek zsoldja a halál. (Rom. VI. 23.)

De, a biblia nemcsak az ember bűnös állapotával foglalkozik, hanem a mindennapi életre nézve is igaz tanácsokat ad; olyanokat, melyek Istentől eredtek. E tanácsok által akarja Isten, hogy a földi élet bármely állapotában, jó vagy bal sorban nyugodjunk meg az ő szent akaratán, mert mindenek tőle származnak. Isten az, ki az ő napját feltámasztja mind a gonoszokra, mind a jókra és erőt ad mind az igazaknak, mind hamisaknak (Máthé V. 35.)

Napjainkban különösen tapasztalhatjuk azt, hogy az emberek az élet befolyásával nincsenek megelégedve. Lépten-nyomon hallhatjuk a panaszt, hogy rossz a világ, nehéz az élet, nagy a teher, az ember éjjel napot össze teszen s mégse boldogul. Nincsen a társadalomnak olyan osztálya, a mely helyzetével, sorsával meg volna elégedve. Hogy a panasz, a zugolódás mennyiben jogosult, azt nem kutatjuk, de egyet határozottan állíthatunk, azt nevezetesen, hogy az emberek, a társadalom minden osztályában, kívánságaikkal átlépik a határt. Többet akarnak költeni, mint a mennyit bevesznek; czifrábban öltözködni, mint a tisztesség és állásuk megkívánja; és mindenek felett, többet élvezni, mint a jó egészség és az Isten törvénye megengedi. A tulkiabálásból, a czifrázkodásból: szegény-

ki édes atyám iromány szekrényeit, elolvassa mindent, a mi elolvasható volt. Jó, hogy egy részét az iratoknak megelőzőleg atyám elégette, mert különbön még most is ott olvasnának az íróasztal mellett.

A zsidótól és a német szótól féltem a világon legjobban. S ha még ezekhez egy vörös szakáll is járul, — ne dobogjon-e az ember szíve egy olyan szük sikátorban?

Házunknál mindig ünnep számba ment, ha vendég érkezett. Igaz, hogy ilyenformán talán nagyon is sok ünnepünk volt; de atyám azt tartotta, hogy igaz magyar ember kapuja — hogyha egyáltalában ilyen felesleges fényűzést meg is enged magának, — örökké nyitva kell, hogy álljon.

Azonban minden vendégek között legnagyobb örömmel fogadtuk atyám gyermekkori barátját Józsi bácsit, a ki nagy bajusza alól oly kedvesen tudott ránk mosolyogni, s oly mókázva beszélt el velünk kis emberekkel.

Nővérem, kinek okossága előtt nagy tisztelettel hajoltunk meg, sokat beszélt a Józsi bácsi nagy tudományáról. Akárhányszor le is jegyzett egyetmást az apámmal folytatott beszélgetésből.

Egy ily jegyzetet idéznem is kell, mert öszszelügg történetemmel:

— Gyermekeidet kedves barátom taníttasd meg a német nyelvre. Nem azért mintha e szerencsétlen politikai korszak végleges fennmara-

ség; az élvezetekből: betegség származik. Ezek együttesen előidézik az elégedetlenséget, a boldogtalanságot.

Oh Istenem, ha elgondolom, hogy mennyi töprengő, mennyi elégedetlen ember van ezen a világon: a lelkem elszomorodik. Hogy szeretném kezükbe adni a boldogulásnak, a megelégedéssel teljes, nyugodt életnek a kulcsát.

Nézd atyámfia, ott az evangélium, minden sora erről beszél neked: ott vannak az apostolok, a kik át is élték azt, mit a biblia tanít. Életükkel tettek bizonyosságot arról, hogy Isten nem kíván tőlünk lehetetlenséget, midőn szent akaratának teljesítését kívánja. Hallgassad az apostolt, Pált mit mond: „Nemhogy az én szűkölködésemre nézve szólnék: mert én megtanultam, hogy a melyekben vagyok, azokkal meg kell elégednem. Tudok pedig megaláztatni, tudok bővölködni is: mindenütt és mindenekben megtanítottam, mind a bővölködésemre, mind a szűkölködésemre. Mindent cselekedhetem a Krisztus által, ki engemet megerősít. (Fil. IV. 11—13.

A megelégedésnek, a földi élet boldogságának tilka, tehát Jézus Krisztus. Vele élve: megelégszünk, boldogok vagyunk még a szegénységben, a nyomoruságban is. Nélküle: teher a gazdagság, örömtelen az élet, nincs megelégedés, sem boldogság e földön. Öltözzétek fel azért a Krisztust, mert noha ő lemondást kíván sok földi örömről: de ezekért gazdag kárpótlást nyújt országának áldásaiból.

Vajda Ferencz.

Hazai krónika.

Képviselőház és a katonaság. Az elmúlt héten a magyar országgyűlés képviselőházát egy nagyon kinos ügy foglalkoztatta, mely éppen nem alkalmas arra, hogy a szőnyegen levő indennitási törvényjavaslat megszavazásához a honatyák keblében jó hangulatot csináljon. A budapesti I. honvédkereleti parancsnokság ugyanis Nessi Pál függetlenségi képviselőt, mint szolgálaton kívül levő honvéd-huszárt hadnagyot becstületügyi tárgyalásra rendelte amiatt, mert a kolozsvári Mátyás-ünnepségek alkalmával, mikor Ő felsége képviselője, József Agost főherczeg a pályaudvarra érkezett és a honvédszenekar az osztrák himnust, a Gotterhalté-t játszta, az ellen egy tömeg ember élén tüntetett és a tüntetés miatt közbelépett egyik kolozsvári rendőr által tettleg bántalmaztatott. Nessi Pálnak tehát két hibája van. Egyik az, hogy neki a főherczeg megerkezése alkalmával jobban esett a „Szózat“-ot, mint a Gotterhaltet énekelni s mikor ezt tette, egy tömeg ember énekelt vele, másik büne pedig az, hogy őt egy rendőr tettleg bántalmazta, vagy mint magyarán mondják, megütötte. Katonaék szerint mind a két bűn megtorlást, büntetést kíván. Az első azért érdemel büntetést, mert a magyar honvédségnek van egy parancsa, mely szerint Őfelsége vagy képviselője fogadásán, mikor valahol hivatalosan megjelenik, a kirendelt zenekarnak az osztrák himnust kell játszania, s Nessi Pál, ki nek mint honvéd hadnagyoknak ezt a parancsot

dásától félni lehetne; mert hiszen e rendszert mint pehelyt fogja elfujni a történelem logikájának szele; de a német nyelvre tudományos szempontból is szükség van.

Az anyagi tekinteteket is számba véve, legcélszerűbb lenne, ha a zsidó bérlő tanítójával adatnál órákat. Miként tudom, az egy igen értelmes egyéniség.

Látod mégis mily szép a zsidóknál, hogy a legszegényebb szülő is — talán az első szűköleteket megvonva magától — igyekszik gyermekeinek jó nevelést adni.

Erős meggyőződés, hogy a magyar nemzet ujjászületésének egyik főtenyezője ezen — a természettől annyi tehetséggel megáldott faj beolvasztása leendő. E fajt, mely Herschelt, Spinozát, Ricardot, Marxot, Cremieux, Disraelit, Lasselt, Gambettát, Mendelsohnt, Mayerbert, Halevyt, — szóval minden téren oly szellemóriásokat szült, — nem gyűlölni, nem megvetni, de szorosan magunkhoz kapcsolni, nemzetünkbe beolvasztani kell.“

A Józsi bácsi beszéde mindenestre erősen hatott atyámra, mert elmenetele után pár napra kinyilvánítá, hogy németül fogunk tanulni a zsidó tanítótól.

E kijelentés rettentő hatással volt rám.

Reméltem ugyan, hogy hátha ez is csak olyan ijesztgetés marad, mint midőn alkalom

adtán a kéményseprő vagy csizmadia inasságot emlegették.

Kérdezgetém édes anyámat a részletek felől.

A vörös szakállu tanító elhozza-e azt a bizonyos hosszú éleskését? Tanulásunk alatt jelen lesz-e valaki, hogy megvédjen minket?

Anyám aztán annyi megnyugtatót mondott, hogy midőn aztán csakugyan bekövetkezett a vörös szakállu zsidó tanító megjelenésének ideje, már bizonyos bátorsággal álltam melette; de e bátorság erős próbára volt kitéve midőn leültetett maga mellé és hosszú kabátja hátsó zsebébe nyult.

Nó most jön a nagy kés! Hát bizony egy rakás diót vett ki onnan számunkra.

Aztán elkezdett szépen magyarul beszélni. Elmondá, hogy mielőtt a német nyelvhez kezdenének, ismerkedésül beszélgetni fogunk.

Azután oly gyönyörű dolgokat mesélt, hogy egészen elragadtatva valánk.

Alig vártuk, hogy újra eljőjön. Jött rendszeresen és soha nem hiányzott zsebéből a dió és szájáról az érdekes beszéd.

Németről azonban még mindig szó sem volt.

Csakis annyira tanított meg, hogy elmenetekor elmondhattam:

„Ich empfehle mich Herr Wapler.“

tudnia kellene, nem akarta tudni, vagy talán elfeledte s azokat, a kik tudták s illetve nem feledték el, annak végrehajtásában megzavarta. Azután pedig megtörtént vele az a szerencsétlenség, hogy egy rendőr valahogy megütötte, ő pedig ezt az ütést nem adta vissza, a mi pedig egy katonai részéről megbocsáthatatlan bűn. — Nos tehát ezen bűnökért Nessi Pál képviselőt és honvéd hadnagyot az ő katonai parancsnoksága becsületügyi tárgyalásra rendelte. De mikor ezt a rendeletet kiadta, elfeledte, hogy Nessi nemcsak katonai, hanem egyszersmind képviselő is, a kit pedig semmi nemű becsületügyi, vagy törvényszéki tárgyalásra addig megidézni nem lehet, a míg az országgyűlés képviselőháza azt meg nem engedi. Így történt aztán, hogy a mikor Nessi Pál a tárgyaláson való megjelenésre szóló meghívót a kezéhez vette, bepanaszolta katonáikat az országgyűlés képviselőháza előtt azért, mert őt tárgyalásra idézték anélkül, hogy erre a képviselőház az engedélyt megadta volna. A képviselőház ezen panaszra fölhevítve a mentelmi bizottságot, hogy vizsgálja meg az ügyet, derítse ki, hogy kinek van igaza és aztán tegyen neki jelentést. A mentelmi bizottság aztán katonáéknak adott igazat, kimondotta, hogy Nessit a parancsnokság megidézhetette. Közben azonban Fejé váry honvédtiszt elrendelte, hogy katonáék a becsületügyi eljárást fölfügesszék. Ezen rendeletre talán megszűnik a háborgás, a mi szegény hazánk dolgainak rendezése érdekében nagyon kívánatos.

Indemnítás. Az ennek megadására vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása a fent leírt ese-

Legjobban hatott ránk, midőn több órán át elbeszélé, hogy miként rohanták meg a dicső magyar nemzetet ellenségei. Mily óriási küzdelemmel védte a nemzet ősi szabadságát. Mily félistenek valának a honvédek.

Bem apót még le is rajzolta nekünk. S midőn Kossuthról és az aradi vértanukról szólt, szemei mindig könnyel teltek meg.

Már a harmadik órán ölébe ültem. Vörös szakállát simogatám míg ő a honvédekről beszélt.

Aztán fel is fedeztünk az arcán egy vádást s habár nem mondá, beszédéből még is kivettük, hogy ő is ott küzdött az igaz ügy mellett.

Aztán egy nap, midőn leglelkesebben beszélt a honvédek hősi küzdelméről, az ajtó hirtelen kinyílt s azon két csendőr lépett be, a kik Wapler volt honvédet keresték.

Oh szörnyőség, kezére vasat vertek.

De Wapler ur bátran állt ott. Minket gyöngéden megcsókolt és szívünkre kötö, hogy a miket elbeszél, ne feledjük el soha; de azért csak tanuljunk meg németül is.

En zokogva kiáltottam:

Ich empfehle mich Herr Wapler!

mény mellett még most is foly. Az ellenzék sehogysem akarja megadni a kormánynak a fölhatalmazást, mert, a mint állítja, nem bizik benne.

Világ krónika.

Fejedelmi látogatások. A lapok most egyszerre három uralkodó látogatásáról beszélnek. Egyik a német császár látogatása az angol királynál, másik a román király látogatása a bolgár fejedelemtől és a harmadik a francia köztársasági elnök látogatása az olasz királynál. Egyszer már említettük lapunk hasábjain, hogy az uralkodói látogatásokat fontos eseményeknek szokták tekinteni az államok életében, egyiknek a másikhoz való viszonyára vonatkozólag. Most is sokat tárgyalják ezeket a dolgokat. Legérdekesebb a francia köztársasági elnök látogatása lesz. Ő ugyanis Olaszországba megy, abba az országba, a hol a pápisták pápája is lakik. Tudva levő dolog az, hogy a pápa minden uralkodónál nagyobb szereti magát tartani. Ezért most azt követeli, hogy mikor a francia köztársasági elnök Olaszországba megy, először őt látogassa meg Rómában s ne az olasz királyt. Azonban úgy lát-szik, hogy az elnök nem nagyon hajlandó a pápa kívánságát teljesíteni, mert, a mint hírlik, Rómába nem is fog menni, s így, pápát sem lát, hanem Olaszország valamelyik nagyobb városában fog találkozni az olaszok uralkodójával.

A burok állapota, mint halljuk, tényleg szomorú. Bár már bele kezdetek szokni helyzetükbe és kezdenek bizni az angolokban, a kik segíteni igyekeznek rajtuk, mégis nagy sanyaruság van köztük minden téren. A hosszú harcz után nagy a pusztulás és a gyors segélyre nagy szükség van. Nincsen a föld megműveléséhez szükséges elegendő igavonó állatuk s ezen a bajon az angolok azzal igyekeznek segíteni, hogy gözekéket osztanak ki a nép között. A gyermekek iskoláztatása is nehéz, mert nincs elegendő iskola. Ezen pedig az angolok úgy segítenek, hogy az egyes nagyobb telepeken iskolákat állítanak, s később gondoskodni fognak arról is, hogy ezen iskolák mellett legyen a távolabbról jövő gyermekek számára együttlakás is. Ilyen segítség mellett talán jobbra fordul e sokat szenvedett nép sorsa.

Egyházi élet.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

Kolozsvár városában valóságos nagy esemény számba megy egyházkerületünk közgyűlése, mikor az egyházmegyék és tanintézetek küldöttjei összegyűlnek az egyházkerület dolgainak intézésére. És méltán. Ilyen tekintélyes testület az országgyűlés után nincs több az országban. A régi erdélyi országgyűlések képe elevenedik meg a néző szemei előtt, s az a ko-

molyság, ünnepélyesség, mely a gyűlés egész menetén végig vonul, első tekintetre is mutatja, hogy ott nem kis dolgokról tanácskoznak a nem kis emberek.

Az idei közgyűlés a múlt szombaton, e hó 8-án vette kezdetét. Az elnöki székben ott láttuk br. Bánffy Dezső főgondnok ur önmagyméltóságát, mellette az emelvényen jobb és bal felől három főgondnokot és püspökünk önméltóságát. Br. Kemény Kálmán, főgondnok ur magán elfoglaltsága miatt e gyűlésen részt nem vehetett. Az emelvény előtt levő asztalnál ült Kenessey Béla főjegyző, az egyházkerület igazgatótanácsának tagjai és hivatalnokai. — Szemben az emelvénnyel a hosszú padsorok telve voltak a közgyűlés érdekes tagjaival, egyházmegyei fő és algondnokokkal, lelkészekkel, tanárokkal és tanítókkal, kik mikor megpillantották a gyűlésterembe lépő, elnöklő főgondnok daliás alakját, szünni nem akaró éjlenzésben és tapsban törtek ki, előre is jelezve azt, hogy az egyházkerület ügyeinek vezetésében fáradhatatlan nagy férfiakövetik, egyházunk érdekében végzett önzetlen munkásságában támogatják.

A minden tekintetben fontos, s végzett munkája után anyaszentegyházunk életében korszak

alkotó ülést szerzett püspökünk gyönyörű, szívhez szóló, ájtatos imája nyitotta meg, Istennek szent lelkét kérve a tanácskozáshoz.

Utánna br. Bánffy Dezső főgondnok mondta el hatalmas elnöki megnyitó beszédét. Az egyes ujságok riadónak nevezték ezt a beszédet. Valóban az volt. Trombita szó az anyaszentegyház vezetőinek igaz ügyeink mellett leendő buzgó munkálkodásra, s ha kell, harcra ott, a hol egyházunk ősi, büszke várán rés ütöttek. És a trombita szavának nem volt egyetlen bizonyta-

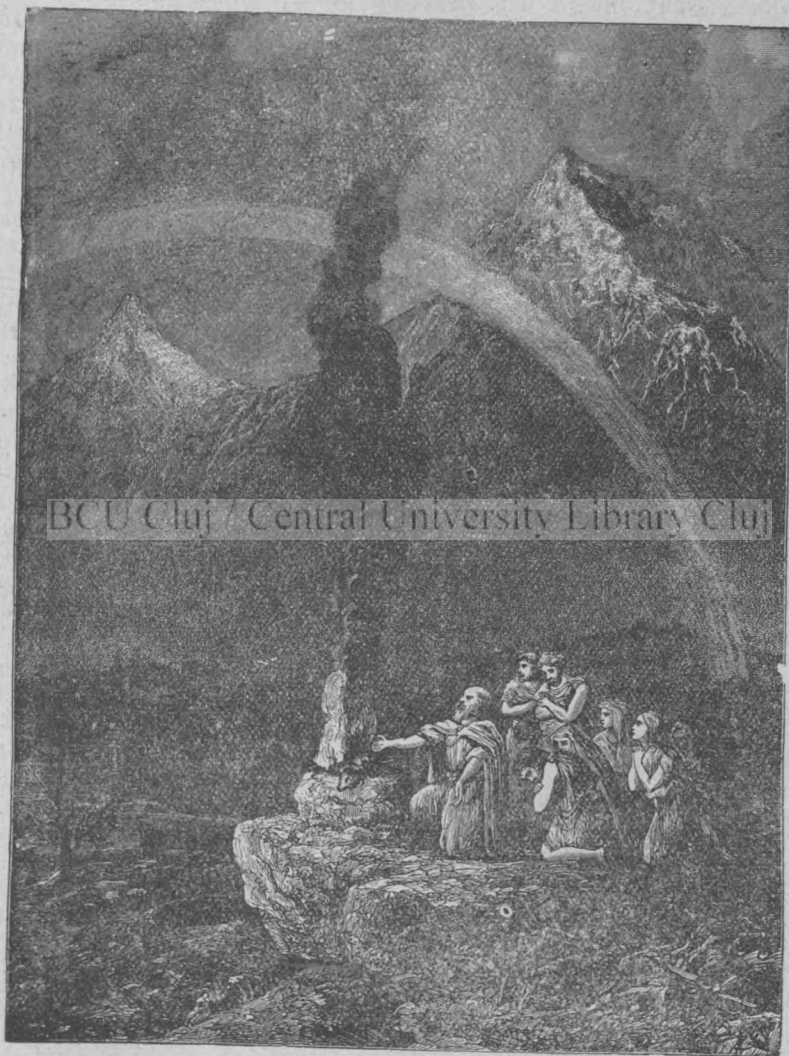
lan hangja is. Benne volt a sóhaj, mely a sok méltatlan szenvedés közt keblünkben immár gyakran kitört, hogy meghallják azt mindazok, a kik a szenvedések megszüntetésére hivatottak és kötelesek. Benne volt a fölvilágosult, magas látókörű és őszintén hívő léleknek bizalma az Isten jóságára iránt, ki az ő anyaszentegyházát nem hagyta elveszni a múltban, s nem hagyja elbukni soha. A beszéd hatását leírni lehetetlen. A közgyűlés tagjainak lelkesedése az igazság meggyőző erejének hatása alatt óriási volt. Gr. Kúun Géza dr. az esemény számba menő beszédét — mint önmaga kifejezte — mely a köz-

érzet tiszta viszhangja volt, egész terjedelmében jegyzőkönyvre vétetni ajánlotta feledhetetlen, örök emlékül és tanulságul minden időkre mindazoknak, kik az egyház ügyeit szívükön hordozandják. A gyűlés lelkesedéssel fogadta az ajánlatot, a beszédet jegyzőkönyvre vette és a szónok főgondnoknak érette, ugyancsak a jegyzőkönyvben leghálásabb köszönetét örökölte meg.

A közgyűlés megalakulása és a napirend megállapítása után Nagy Domokos küllői-, Német Sándor romániai esperesek és Józsa Ferencz küllői egyházmegyei főjegyző tették le a hivatali esküt.

Ezután három kollegiumunknál 3 új tanszék rendszeresítését mondotta ki a közgyűlés az igazgatótanács javaslata alapján. 2 ezek közül vallás tanári, egy pedig ének- és zenetanítói.

Majd az igazi mély fájdalom hangján emlékezett meg közgyűlésünk egyházkerületünk tanügyének sok évi hű munkásának haláláról, a tanításügy terén feledhetetlen érdemeket szerzett Parádi Kálmán tanügyi előadó s a kolozsvári kollegium tanáráról s emléket jegyzőkönyvében örököltette meg. Tanügyi előadói tisztét ideigle-

Égő áldozat.

nésen dr. Sárkány Lajos kolozsvári kollégiumi tanár viselte eddig és most kimondotta a közgyűlés, hogy e fontos állásnak végleges betöltéséről a tanügyi előadó jelentésének megtétele rendén fog gondoskodni.

Ezután Kenessey Béla főjegyző tett jelentést a közgyűlés folyamán fölszentelendő új lelkipásztorokról. A közgyűlés elhatározta, hogy a következő napon, vasárnap, tartandó ülés egyetlen tárgyát, a főjegyző által ajánlott 16 új lelkipásztorok ünnepélyes kibocsátására fogja képezni.

Erre dr. Bartók György püspök ur olvasta föl nagy körültekintéssel, pontossággal és gonddal összeállított évi jelentését. E jelentés az egyházkerület egy évi életéről számolt be, s adott hű képet a hívek, egyházi hivatalnokok és a központ munkásságáról. Kiemelkedő pontjai voltak: a küllői egyházmegyében tett püspöki látogatásról szóló jelentés, az egyházkerület híveinek pontos létszámáról, mely ez idő szerint 413357 lelket tesz ki, a népmozgalmi, vallásváltoztatási és tanügyi állapotokról szóló kimutatás. Névszerint fölolvasta mindazon áldozatkész híveknek nevét, kik az egyház részére valamelyes alapítványt tettek, annak anyagi ereje fokozására áldozatokat hoztak. Jól eső örömmel hallottuk főpásztorunk ajkairól, hogy a hívek buzgósága az egyház anyagi erejének fokozásában folytonosan emelkedőben van. Az egyháztársadalmi tevékenység minden vonalon kezd élénkebb lenni, a mit üdvösen irányít a dr. gróf Kuun Géza önmagyméltósága vezetése alatt működő egyházkerületi Egyházi Értekezlet. Fájó részvéttel emlékszik meg Tisza Kálmán conventi elnök, valamint sok derék lelkész és egyházi férfi haláláról, azoknak a munkájára pedig, a kik az egyházi élet vezetésében új működési kört nyertek, mint Hegedüs Sándor, ki a dunántúli ref. egyházkerület főgondnoka, br. Bánffy Dezső, ki az egyetemes ev. ref. convent elnöke és dr. Darányi Ignác, ki a dunamelléki egyházkerület főgondnoka lett, ezeknek munkájára Istennek áldását kéri.

A mindvégig feszült figyelemmel hallgott, s köztetszéssel és elismeréssel fogadott gazdag tartalmú jelentést a közgyűlés jegyzőkönyvre vétetni határozta, érette a püspök ur önméltóságának halás köszönetét nyilvánította, s egyben kimondotta, hogy jövőre mindjárt az elnöki megnyitó beszéd elhangzása után kívánja a püspöki jelentést hallani, mint olyant, a mely a közgyűlés tárgysorozatának legfontosabb pontját képezi.

Mielőtt a délután fél 2 óráig tartó ülés berekesztetett volna, még gr. Bethlen Bálint indítványát fogadta el a közgyűlés, melynek értelmében mindjárt a gyűlés után kivonultak a gyűlés tagjai nagy számban a Mátvás-szoborhoz és ott a Hymnuszt elénekelték hódolatul az igazságos nagy király dicsőült szellemének.

(Folyt. köv.)

Kegyves adomány. Bogó Tamásné, sz. Kassay Farkas Borbára a székely-udvarhelyi ev. ref. egyháznak, papi fizetés javításra, 2000 korona

készpénzt és 2 hold 1066 □ öl területű földet ajándékozott. A kegyves adomány haszonélvezetébe ajándékozó halála után jut az egyház. Adjon Isten anyaszentegyházunknak sok ilyen hitbuzgó áldozatkész tagokat, a kegyves urnót pedig tartsa meg sokáig, hogy jó példával járhasson elől.

Egyházi estélyek. A székelyudvarhelyi ref. egyházban, az egyházi estélyek rendezésére, a helybeli egyházi értekezletet kérte fel a keblly tanács. Az értekezlet már meg is állapította a tél folyamán rendezendő estélyek tervezetét. A felolvasások mellett lesznek szavallatok és minden estélyen közreműködik a prot. vegyes dalkör is, mely most alakult újra. Gyakorlati oldala oda fog irányulni, hogy minden estén valamely jótékony egyházi célra gyűjtés rendeztetik. Az első egyházi estély november 13-án fog megtartatni, melyen felolvasást *Vajda Ferencz* lelkész tart.

Apróságok.

A boldogulás kis kátéja. Spurgeon, a híres angol hitszónok, híveinek egy csomó nagyszerű tanácsot hagyott hátra írásban. Ezekből közöljük a következőket:

Az előhaladás nagy titka a következőkben áll: Tessék derekasan dolgozni.

Lustasággal csak rongyot és szegénységet szerez az ember.

Az arczverejték az egyetlen anyag, a miből aranyat lehet csinálni.

A ki nem akar izzadni, annak nem lesz semmije.

A ki madártojást akar, annak a fára kell mászni.

A ki az inge ujját folygyüri, az később posztóban jár. A ki nem szégyel kötényben járni, az később könnyen nélkülözni fogja azt.

Higyjétek el, csak lépésről lépesre lehet előrehaladni, ugrással ritkán lehet meggazdagodni.

Bármennyire is sóvárogjon valaki nagy nyereség után, azért pénz még nem lesz több.

Lassan és biztosan jobb, mint ingadozva.

A kitarító munkának napi jövedelme gazdagabb teszi az embert, mint a néha-napon való szerencsés spekuláció.

Kis halaknak jó ize van.

Ha kevéssel több is valami, mégis csak több.

Mindennap egy fonál s egy év alatt kötél lesz belőle.

Követ köre halmozva: ház lesz belőle.

Előbb mászni kell, mielőtt az ember megy s előbb menni, mint szaladni, s előbb szaladni, mint vasuton utazni.

Mennél jobban siet valaki a gazdagság után, annál később éri el.

Nem jó tőke nélkül kezdeni üzletet.

Nagyon nehéz üres zsebbel alkuadni.

Csak akkor repül, ha már tollad van.

Pénz nélkül kereskedni annyi, mint téglá nélkül építeni házat, forgács nélkül gyujtani tüzet, béltlen gyertyát égetni.

A szentháromság titka. Augusztinus a tenger parton sétáltában, azon törte fejét, hogy valjon miben is áll a szentháromság s hogyan lehet egy s az egy miképen lehessen három. E közben egy kis fiut pillant meg, ki a tengerparton üldögélve egy kis gödröcskét ásott a homokban s csigát tartván kezében ezzel vizet meritgetett a tengerből a gödröcs-

kébe. Augusztinus elcsudálkodva kérde a gyermeket, hogy mit csinál? A fiu így felel: „Ezzel a csigával a tengert akarom kimerni és ebbe a kis gödörbe átönteni.“ Augusztinus mosolyog és szól: „Ezt ugyan soha véghez nem viszed.“ Épen oly kevéssé felel a gyermek, mint te fogod véghez vinni azt, hogy csekély eszeddel a szent háromságnak nagy jelentőségű titkát megértsed.

Van Isten. A pusztában élő arabtól azt kérdezték egykor mi módon jutott azon meggyőződéshez, hogy Isten van. „Hát csak olyan módon biz én felelt az együgyű ember, a mi módon azt tudom, hogy ember vagy állat ment-e a homokon keresztül, ha rajta lábnyomokat látok.“

Mi az Isten. Hieron király szóla a híres világ-bölcs Simonideshez: „Mond meg nekem mi az Isten?“ „Adj egy napot a gondolkodásra“ felelt a bölcs, „s meg fogom neked monnani.“ Elmulván a nap s a király a feleletet sürgetvén viszont monda a bölcs: „Adj két napot a gondolkodásra, s megfogom neked mondani.“ Mikor a két nap is elmult és a király újra feleletet kívánt, monda Simonides: „Adj nekem négy napi időt, s megfogom mondani“ és így folytatá tovább is, a nélkül, hogy választ adott volna a királynak, sőt mindig kétszer annyi gondolkodási időt kívánt magának, mint előbb. Midőn végre a király türelmetlenné lett s ezen halogatás okát kívánta tudni, így válaszolt neki a világbölc: „Minél többet gondolkodom ezen tárgy felett, annál kevessebbet értek belőle.“

A könyvek könyve. Kevéssel halála előtt Scott-Walther — híres angol író, így szólítá meg nejét: „Add ide a könyvet.“ Micsoda könyvet kérde ez. Hogyan kérdezheted ezt válaszolt Scott, kinek iratai megbüvölték a világot, hogyan kérdezheted ezt? Csak egy könyv van, mely e névre érdemes, s ez a biblia! Semmi nincs, mit ez meg nem adhat, ha a szegény ember nyomorúságában az ő gazdagságához folyamodik: ad igazságot, mely soha el nem fogy; ad örömekeket, melyeket soha meg nem unsz; koronát, melyhez rozsdá nem fér; bánatodat enyhíti, félelmedet csillapítja; az örökélet boldogító reményével jutalmaz. Ezek azon áldások, melyekben Isten részelteti azokat, kik tisztelik az ő szent igéjét.

Az örök élet. Egy atya, hasonlat által akarván megmagyarázni fiának, hogy *mi az az öröklét*, így szól: Nézzed csak ezen tengert, melynek szélessége két mérföld, mélysége pedig száz rőfnél is nagyobb. Gondold aztán magadban, hogy minden tizedik évben egyszer repülne partjára egy madár, s mindannyiszor néhány cseppet innék belőle s ezt mindaddig folytatná, míg ama tengert egészen kiinná. Ugy-e, hogy ez sokáig, megfoghatatlanul sokáig tartana? s ezen hosszú, kimondhatatlan hosszú idő, még mindig nem volna — *az öröklét.*

Vegyes hírek.

Dr. Fadrusz János. Kiváló szobrászművésznket, Fadrusz Jánost szép kitüntetés érte. Ugyanis a kolozsvári egyetem bölcsészeti kara Fadrusz Jánost, a kolozsvári Mátyás-szobor megalkotóját, doktorrá választotta. Ez az első eset Magyarországon, hogy egy szobrász művészt a doktori czimmel tüntetnek ki. Mondanunk sem kell talán, hogy erre a kitüntetésre Fadrusz ugyancsak rászolgált. Ugy Fadrusz János barátai, mint pedig azok, akiknek a művészet jelentősége iránt jelen-

tősége iránt érzékük van, bizonyára örvendeni fognak e kitüntetésben.

Mennyi könyv van a világon? A könyvek nagy szaporodása nyugtalanná tett egy statisztikust, a ki neki fekdűt és a következő számadást csinálta. — Az Egyesült-Államokban van a legtöbb könyv, még pedig:

Családoknál	420,000.000 példány.
Tudományos emberek tulajdonában	150,000.000 példány.
Könyvkereskedőknél és könyvtárakban	60,000.000 példány.
Nyilvános könyvtárakban	50,000.000 példány.
Iskolákban	12,000.000 példány.
Tanulók tulajdonában	8,000.000 példány.
Az egész Egyesült-Államokban tehát	700,000.000 példány.
1.800,000.000 példány	Nyugat-Európában.
460,000.000 példány	Kelet-Európában és
240,000.000 példány	a világ többi államaiban.

3.200,000.000 könyv van tehát összesen a világon jelenleg. Ez a szám azonban egyre növekszik, mert Németország évente 25,000 könyvet, Franciaország 13,000, Olaszország 10,000, Anglia 27.000 könyvet ad ki, a mi évente 75,000 új könyvet jelent.

Rossz lelkiismeret. Egy esküvőn történt. A pap megáldván az új frigyet, lendületes beszédet intézett az ifju párhoz. Szónoklatának egyik szép részlete így hangzott:

„... és most engedjék meg nekem, hogy visszapillantást vessek a vőlegény multjára...“

Isten szolgálja nem folytathatta egyhamar e nem várt visszaemlékezést, mert e fordulattól úgy megrémült a lelkiismeretével alkalmasint hadilábon álló fiatalember, hogy hirtelen heven köhögési roham vett rajta erőt. A mikor azután nagynehezen lecsillapodott, mosolyogva vette fel a kínos helyzetet átértő pap a fonalat ott, ahol elejtette:

„... a munka, a törekvés és igyekezet volt a vőlegény eddigi multjának tartalma...“

A hasznos növényekről. Botanikusok pontos számítása szerint 2300 különféle olyan növény van, amely valamennyire hasznára van az emberiségnek. Ezek közül 1140 orvosi vagy ezzel rokon célra szolgál; 283-nak ehető a gyümölcse vagy a magva; 117 főzeléket képez; 104-nek ehető a gyökere, gumója vagy a hagymája; 40 a gabonafélékhez tartozik; 21-ből magot készítenek: körülbelül ugyanannyi ad czukrot és mézet; 30 pedig olajat. Nyolcz növényfaj viaszkot ad, 76 festékanyagot, 16 sziksót, 40 takarmányt-képez és 200-at technikai és ipari célokra használnak. Termesztenek aztán, még vagy 350 mérges növényt, a melyek közül 66-nak narkotizáló hatása van.

Beomlott templom. A németalföldi Veerse-lában tegnap az istentisztelet alatt a templom mennyezete leszakadt. Százötven ember a romok alá került, kik közül tizen meghaltak és ötven súlyosan megsebesültek.

